

Н. В. Дужич¹ORCID <https://orcid.org/0000-0002-7978-4199>**О. П. Мялюк²**ORCID <https://orcid.org/0000-0002-5090-6607>**М. І. Марущак¹**ORCID <https://orcid.org/0000-0001-6754-0026>¹Тернопільський національний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України²КЗВО «Рівненська медична академія»

АНАЛІЗ ЧИННИКІВ, ЯКІ ВПЛИВАЮТЬ НА АКАДЕМІЧНУ УСПІШНІСТЬ

N. V. Duzhych¹, O. P. Mialiuk², M. I. Marushchak¹¹*I. Horbachevsky Ternopil National Medical University*²*Rivne Medical Academy*

ANALYSIS OF FACTORS AFFECTING ACADEMIC SUCCESS

Анотація. Підготовка успішних та конкурентоспроможних фахівців у системі вищої освіти залишається актуальною. Тепер декларується освіта протягом усього життя та вибір індивідуальної траєкторії, що складається з набору освітніх послуг. Тому для того, хто навчається, готового повністю реалізувати свої можливості, стають важливими успішність його навчальної діяльності та якість освіти. Оскільки академічна успішність є важливою складовою не тільки для студентів, але й для закладів освіти та країн світу, отже, визначення та ідентифікація факторів, які впливають на академічну успішність студентів, також мають важливе значення.

Фактори пов'язані з успішністю студентів закладу вищої освіти, включають індивідуальні, соціальні та інституційні характеристики. Проте наукових даних щодо визначення значущих факторів у доступній літературі є дуже мало, особливо у випадку країн із середнім і низьким рівнями доходу, до яких належить й Україна. Як правило, академічна успішність пов'язана з досягненням найвищого загального середнього бала як основного показника, хоча сімейне походження, освітнє середовище та фінансові умови студентів теж є вирішальними факторами, що впливають на академічну успішність. Крім того, мотивація та стосунки між викладачами та студентами також безпосередньо пов'язані з досягненням їхніх академічних цілей. На академічну успішність впливають стать, попередня успішність, місце проживання та дохід сім'ї, соціальне оточення, середній бал у школі, бал, отриманий на загальнонаціональному вступному іспиті до університету, час, витрачений на навчання, здатність до навчання, місце проживання під час університетського життя, володіння мовою, пристосування до методології навчання, стосунки між студентом і викладачем, навички до навчання, психологічні фактори.

Серед найбільш важливих факторів академічної успішності здобувачів вищої освіти є регулярне навчання, сумлінне відвідування занять і виконання завдань, які вважаються результатом постійної праці, а також мотивація і наполегливість у досягненні поставлених цілей та свідомо саморегуляція.

Ключові слова: академічна успішність; фактори; мотивація; студенти.

Abstract. The training of successful and competitive specialists in the higher education system remains relevant. At present, lifelong education and the choice of an individual trajectory consisting of a set of educational services are declared. Therefore, the success of his educational activities and the quality of education become important for a student who is ready to fully realize his potential. Since academic performance is an important component not only for students, but also for educational institutions and countries of the world, therefore, the definition and identification of factors that affect the academic performance of students is also important.

Factors associated with student success at a higher education institution include individual, social, and institutional characteristics. However, there is very little scientific data on the identification of significant factors in the available literature, especially in the case of countries with an average and low income level, which includes Ukraine. Generally, academic performance is associated with achieving the highest overall GPA as a primary indicator, although students' family background, educational environment, and financial circumstances are also critical factors affecting academic performance. In addition, the motivation and relationship between teachers and students is also directly related to the achievement of their academic goals. Academic performance is influenced by gender, previous performance, place of residence and family income, social environment, average grade at school, score obtained on the national university entrance exam, time spent studying, ability to study, place of residence during university life, language skills, adaptation to learning methodology, student-teacher relationships, learning skills, psychological factors.

© Н. В. Дужич, О. П. Мялюк, М. І. Марущак

Among the most important factors of academic success of higher education students are regular study, conscientious attendance of classes and completion of tasks, which are considered the result of constant work, as well as motivation and perseverance in achieving the set goals and conscious self-regulation.

Key words: academic performance; factors; motivation; students.

Вступ. Підготовка успішних та конкурентоспроможних фахівців у системі вищої освіти залишається актуальною. Мета вищої освіти – «забезпечення підготовки висококваліфікованих кадрів з усіх основних напрямів суспільно корисної діяльності відповідно до вимог суспільства і держави, задоволення потреб особистості в інтелектуальному, культурному та моральному розвитку, поглибленні та розширенні освіти, науково-педагогічної кваліфікації» [2]. Реалізація різних цільових програм розвитку освіти періоду 2018–2023 рр. у нашій країні спрямована на перехід до «безперервної персоналізованої освіти для всіх, розвитку освіти, пов'язаної зі світовою та вітчизняною фундаментальною наукою, що орієнтована на формування творчої соціально відповідальної особистості» [1]. Таким чином, декларується освіта протягом усього життя та вибір індивідуальної траєкторії, що складається з набору освітніх послуг. Тому для того, хто навчається, готового повністю реалізувати свої можливості, стають важливими успішність його навчальної діяльності та якість освіти.

Мета статті – розглянути особливості академічної успішності здобувачів вищої освіти та фактори, що на неї впливають.

Теоретична частина. Кожна з країн у всьому світі доклала значних зусиль для розвитку освіти, адже процвітання і стабільність неможливі без зростання інтелігенції і комфортного освітнього простору. Але ці зусилля відрізняються. Так, у таких високорозвинених країнах, як Німеччина, Великобританія та Франція, якісна освіта – це першочергове завдання. Тому сьогодні вони економічно та політично могутні. Така ж ситуація в Північній Америці та Канаді, їхній технологічний прогрес у будь-якій сфері є результатом якісної освіти. Надання пріоритету сучасній освіті закріплюється в Азії, Японії, Південній Кореї, Китаї, Індії та інших багатьох країнах, які стають новими «акулами» світової економіки, політики, культури. Це ще раз підтверджує значимість освіти у державі [25]. Wagaw показав, що африканські країни перейняли досвід із вищезгаданих країн і почали теж надавати пріоритет освіті [31]. Незважаючи на громадянську війну та політичну нестабільність, освіта існувала в багатьох частинах африканських країн. Так, Negash

у своєму дослідженні описав, що Ефіопія почала приділяти увагу освіті з 1940 р., однак через фінансові, політичні, технічні проблеми сучасна освіта розвивалася повільно через обмежену кількість коледжів та університетів [22, 30]. Незважаючи на те, що Ефіопія доклала багато зусиль для розширення початкової, середньої та вищої освіти, якість освіти зіткнулася з серйозною проблемою щодо отримання знань відповідного рівня [16, 33].

Університети завжди мають проблему щодо підтвердження ефективності їх освітньої діяльності. Вище керівництво будь-якого закладу вищої освіти (далі – ЗВО) турбується про успішність свого студента, вважаючи це основним маркером доброї освіти. Академічна успішність або досягнення можуть визначатися з погляду складення іспитів і тестів. Оскільки академічна успішність студентів є важливою складовою як для закладів освіти, так і для країн світу, отже, визначення та ідентифікація факторів, які впливають на академічну успішність студентів, також мають важливе значення [19]. Фактори пов'язані з успішністю студентів ЗВО, включають індивідуальні, соціальні та інституційні характеристики. Проте наукових даних щодо визначення значущих факторів у доступній літературі є дуже мало, особливо у випадку країн із середнім і низьким рівнями доходу, до яких належить й Україна. Як правило, академічна успішність пов'язана з досягненням найвищого загального середнього бала як основного показника, хоча сімейне походження, освітнє середовище та фінансові умови студентів теж є вирішальними факторами, що впливають на академічну успішність. Крім того, мотивація та стосунки між викладачами та студентами також безпосередньо пов'язані з досягненням їхніх академічних цілей [14]. Erdem та співавт. при визначенні ймовірних факторів, що впливають на середній бал студентів університету, показали, що академічна успішність здебільшого вимірюється загальним середнім балом [13]. На академічну успішність впливають стать, попередня успішність, місце проживання та дохід сім'ї, соціальне оточення, середній бал у школі, бал, отриманий на загальнонаціональному вступному іспиті до університету, час, витрачений на навчання, здатність до навчання та місце проживання під час універси-

тетського життя. З іншого боку, Harb та El-Shaarawi за допомогою регресійного аналізу визначили, що саме володіння мовою є найважливішим фактором, який впливає на успішність студентів, у той час як незібраність студентів та неповноцінні сім'ї ведуть до зниження успішності [15]. Спостереження Eze та Inegbedion показали, що попередня академічна підготовка, пристосування до методології навчання, стосунки між студентом і викладачем, навички до навчання, антиплагіат та групова робота є першочерговими, а культура і володіння мовою є другорядними факторами, пов'язаними з академічною успішністю студентів [14]. Так само дослідження, проведене Bavani та Sanjivee у приватному університеті в Малайзії, довело, що методи навчання відіграють життєво важливий вплив на успішність здобувачів [7]. Jama та співавт. намагалися охопити коло прогресивних студентів університету, визначаючи фактори, що впливають на них у цьому процесі [17]. У дослідженні Olani виявив, що академічні досягнення включають психологічні фактори, які впливають на середній бал здобувачів в університеті [23]. Kyoshaba працювала над факторами, що впливають на академічну успішність, і методами кореляційного аналізу, показала її зв'язок із вступними балами, соціальним, економічним статусом батьків та шкільними досягненнями [19]. Крім того, Yigermal під час дослідження визначальних факторів, що впливають на академічну успішність студентів бакалаврату університету, виявив значний зв'язок між гендерною різницею, вступним іспитом до університету, навчальними годинами та академічною успішністю [34]. Крім того, існував значний зв'язок між минулим академічним досвідом студентів, годинами навчання, шкідливими звичками та академічною успішністю. Інше дослідження, проведене Ali Norhidayah та співавт., показало, що демографічний фактор, структурне навчання, відвідуваність занять й участь у різного роду позакласних заходах позитивно пов'язані між собою для успішності студентів [28]. З іншого боку, виявилось, що рейтинг курсу негативно пов'язаний з успішністю студентів. Крім того, Thawabieh визначив чотири найширші категорії факторів, які впливають на досягнення студентів: варіант зарахування на курс (державне замовлення чи контракт), процедура адміністрування тестів, якість студентів і професіоналізм викладачів [27]. Нарешті, Mohamed та ін. [20] у своїй праці виявили, що техніка навчання, домашні аспекти, навчальні звички та фізичні ресурси мають силь-

ний позитивний зв'язок з академічною успішністю. У дослідженні Alam та співавт. встановлено, що на академічну успішність вплинули вік, стать, попередня освіта і її рівень [5]. Подібним чином Ahmed та Salim з'ясували, що результати доуніверситетських державних іспитів, стать, відвідуваність занять, стосунки між викладачем та студентом, рівень упевненості студентів у собі, рівень депресивності та кількість зданих кредитів мають значний вплив на академічну успішність [4]. У роботі Živčić-Bećirević та співавт. розділили фактори ймовірного впливу на когнітивні, поведінкові та мотиваційні [35]. Автори встановили, що всі фактори впливають на академічну успішність із найбільшим впливом внутрішньої мотивації, орієнтації на мету, саморегуляції та самоконтролю своїх дій, наявності навичок планування часу та управління навчанням, вміння долати негативні думки (наприклад, страх розчарувати батьків). У дослідженні також було показано, що, незважаючи на вже сформовані особистісні характеристики здобувачів, є можливість навіть у студентському віці розвивати вміння та навички саморегуляції, самоконтролю та самоврядування, формувати стратегії боротьби з негативними думками шляхом участі студентів у спеціальних психологічних програмах та тренінгах. Hidayat та співавт. розглянули питання ширше і виділили три групи факторів, що впливають на успішність навчальної діяльності студентів: 1) педагогічні (загальна організація навчального процесу, його матеріально-технічна база, педагогічна майстерність викладачів та ін.); 2) особистісні (особливості пізнавальної, емоційно-вольової та мотиваційної сфер особистості); 3) соціально-економічні (соціальне становище та походження студента, його місце проживання, рівень матеріального становища та ін.) [32]. На основі результатів автори зробили висновок про те, що найбільш значущими є педагогічні чинники.

Мотивація як чинник успішності навчання досліджується багатьма вченими. Мотиви діяльності прийнято ділити на внутрішні, пов'язані з її змістом і процесом виконання, і зовнішні, пов'язані з відносинами особи, що взаємодіє з навколишнім середовищем. Для навчальної діяльності внутрішні мотиви – це пізнавальні мотиви, а зовнішні – це передусім соціальні мотиви. Зовнішні мотиви можна поділити на зовнішні позитивні (мотиви отримання матеріальної вигоди, досягнення певного статусу в соціумі, схвалення з боку соціуму тощо) та зовнішні негативні (мотиви уникнення покарання, критики, засудження тощо). У дослідженнях Burger

та Naude встановлено, що студенти з внутрішньою мотивацією більш успішні, активні та свідомі у навчальній діяльності, ніж студенти із зовнішньою позитивною та зовнішньою негативною мотивацією [8]. Науково доведено, що сильна внутрішня мотивація – один із найважливіших чинників, які впливають на академічну успішність студентів [35]. Вивчення усвідомлюваних мотивів навчальної діяльності студентів класичного університету показало, що провідними є пізнавальні мотиви, які можна розділити на професійно-пізнавальні (розуміння необхідності отримуваних знань для майбутньої професійної діяльності) та широко-пізнавальні (прагнення підвищити рівень свого розвитку, розширити кругозір, інтерес до отримання нових знань), причому перші мають перевагу над іншими з погляду значущості для студентів [32]. Подібні результати були отримані і в іншій роботі при дослідженні навчальної мотивації студентів педагогічного ЗВО [8]. З іншого боку, для студентів технічних ЗВО більш значущими виявилися зовнішні позитивні мотиви (висока зарплата, престижна робота в майбутньому, популярність на ринку праці тощо), ніж внутрішні мотиви, пов'язані з реалізацією пізнавальних потреб, хоча останні також мали для студентів певне значення [12]. Отже, переважаючи мотиви можуть бути різні у студентів різних напрямів підготовки. З іншого боку, рівень академічної мотивації перестав бути постійною величиною. Мотивація динамічна і в кожен момент залежить від низки факторів: соціальної підтримки, впевненості у своїх силах та рівня тривожності, орієнтації на усвідомлену мету навчання [32].

Відомо, що свідома саморегуляція є значним чинником, що впливає на академічні успіхи студентів. Високий рівень її розвитку за відсутності мотивації може виконувати компенсаторну роль, дозволяє здобувачам вищої освіти досягти оптимальних результатів у навчанні. Водночас високий розвиток мотивації не компенсує повною мірою недоліки розвитку усвідомленої саморегуляції досягнення навчальної мети [6]. У дослідженнях щодо студентів молодших курсів спостерігається значний зв'язок між рівнем розвитку волевого регулювання та рівнем академічних досягнень. При цьому у студентів старших курсів такий зв'язок відсутній. Ця різниця між факторами академічної успішності студентів молодших та старших курсів не є єдиною. Встановлено також відмінності, пов'язані з витратами фізичної енергії для досягнення успіху, з орієнтацією на досягнення освітніх цілей та з кіль-

кістю соціальних контактів в університетському середовищі [8]. При дослідженні взаємозв'язків між завзятістю (наполегливістю та сталістю інтересу), самоефективністю (впевненістю в ефективності власних дій та очікуванням успіху від їх реалізації), цілями орієнтації на досягнення та академічною успішністю студентів встановлено, що орієнтація на досягнення позитивно впливає на академічну успішність студентів, тоді як деорієнтація на результат призводить до нижчих оцінок [6]. У свою чергу, завзятість та самоефективність збільшують позитивний ефект від цілей орієнтації на досягнення та зменшують негативний вплив деорієнтації на академічну успішність. При цьому наполегливість має більший вплив порівняно зі сталістю інтересу. Аналіз зв'язків між рядом факторів та академічною успішністю студентів математичних спеціальностей показав, що економічний, соціальний та освітній фактори не мають значущого впливу на оцінки [21]. При цьому було встановлено, що низький рівень успішності з математики пов'язаний із низькою старанністю та безвідповідальним ставленням до навчання. Незважаючи на неоднозначний характер результатів цього дослідження, у ньому підтверджено важливість завзятості, старанності та відповідального ставлення до навчання як значущого чинника академічної успішності студентів.

Значний інтерес становлять роботи, присвячені впливу соціального чинника на успішність студентів. На основі аналізу результатів ряду досліджень показано, що кількість та якість соціальних контактів, а також становище студента в соціальному колі пов'язані з його академічною успішністю. Що ширше коло спілкування і що більшу частку в ньому складають академічно успішні однолітки, то більша ймовірність, що студент досягне високого рівня у навчанні. Водночас надто велика популярність може супроводжуватися зниженням показників у навчанні, а вплив друзів може бути негативним [11, 29]. У ході дослідження взаємного впливу соціального чинника та академічних досягнень студентів виявлено, що здобувачі ЗВО, вибираючи друзів, не схильні орієнтуватися на успішність, але з часом виявляється вплив академічних досягнень друзів на індивідуальні показники студента, й успішність обох сторін стає схожою. При цьому у разі академічного неуспіху часто відбувається розрив дружніх зв'язків, зростає соціальна ізоляція студентів із низьким рівнем успішності [3].

У роботі Brink та співавт. дійшли висновку, що якість навколишнього середовища в навчальному

приміщенні (якість повітря, температура, звуки, освітленість) може вплинути на якість навчання та академічну успішність у короткостроковій перспективі [9]. Однак вплив навколишнього середовища на якість навчання та академічну успішність у довгостроковій перспективі, а також ступінь впливу окремих параметрів середовища достатньою мірою ще не визначені.

Важливим фактором сьогодення є вплив онлайн-та змішаного форматів навчання на успішність студентів. У роботі показано позитивний вплив використання однієї з освітніх технологій – кооперативного навчання (базується на співробітництві здобувачів у групах) на академічну успішність студентів [18]. Застосування технології «перевернутий клас» з елементами онлайн-навчання також привело до статистично значущого підвищення академічної успішності та академічної активності студентів [18, 26].

Вченими доведено, що спеціальне навчання студентів загальних навичок цифрового навчання, які не прив'язані до конкретних навчальних курсів, дозволяє підвищити академічну успішність студентів у галузі природничих наук та математики [12]. Також показано позитивний вплив застосування елементів персонального освітнього середовища на академічну успішність студентів [12]. У ряді досліджень наведено результати самооцінки

студентами факторів, що впливають на академічну успішність [10, 24]. Студентам було запропоновано вісім факторів, значимість кожного з яких вони мали оцінити. Найважливішим із цих чинників, з погляду студентів, виявився інтелект, наступними йшли зусилля, хороші викладачі, увага, симпатія з боку викладачів, спокій, легкість завдань, удача. Також було встановлено, що є відмінності щодо оцінки факторів успішності, пов'язані зі статтю студента. Для студентів чоловічої статі другим за важливістю фактором виявився спокій, тоді як для студенток таким чинником було зусилля. Хороші викладачі та симпатія з їхнього боку важливіші для студентів жіночої статі, ніж для студентів чоловічої статі, а успіх виявився важливішим для останніх [10, 24].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Серед найбільш важливих факторів академічної успішності здобувачів вищої освіти є регулярне навчання, сумлінне відвідування занять та виконання завдань, які вважаються результатом постійної праці, а також мотивація і наполегливість у досягненні поставлених цілей та свідомо саморегуляція.

У перспективі планується проаналізувати академічну успішність та академічну мотивацію здобувачів спеціальності «Медсестринство», встановити їх взаємозв'язок та фактори, що на них впливають.

Список літератури

1. Недогібченко Є. Академічна доброчесність: складові елементи / Є. Недогібченко // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2017. – С. 13–21. – Режим доступу : http://www.inprojournal.org/wp-content/uploads/2017/6_2017/3.pdf.
2. Academic success or failure in nursing students: Results of a retrospective observation study / L. Lancia, C. Petrucci, F. Giorgi [et al.] // Nurse Education Today. – 2013. – P. 23–28.
3. A description of classroom help networks, individual network position, and their associations with academic achievement / L. G. M. van Rijsewijk, B. Oldenburg, T. A. B. Snijders [et al.] // PLoS One. – 2018. – Vol. 13 (12). DOI 10.1371/journal.pone.0208173.
4. Ahmmed M. Determinants of Academic Performance of Undergraduate Students in Private Universities in Bangladesh: A Case Study / Mortuza Ahmmed, Zahir Raihan Salim // Global Journal of Human-Social Science. – 2018. – Vol. 18 (11).
5. Alam M. M. Factors Affecting Academic Performance of Undergraduate Students at International Islamic University Chittagong (IIUC), Bangladesh / Mohammad Manjur Alam, Mohammed Sarwar Alam // Journal of Education and Practice. – 2014. – Vol. 5 (39). – P. 143–154.
6. Alhadabi A. Grit, self-efficacy, achievement orientation goals, and academic performance in University students / A. Alhadabi, A. C. Karpinski // International Journal of Adolescence and Youth. – 2020. – Vol. 25 (1). – P. 519–535. DOI 10.1080/02673843.2019.1679202.
7. Bavani S. A Study to Understand Factors Contributing Towards Weak Students' Academic Performances in a Private University in Malaysia / Shanthi Bavani, Puvanesvaran Sanjivee // XIV International Business and Economy Conference. – 2015. – P. 122–124.
8. Burger A. Success in higher education: differences between first- and continuous generation students / A. Burger, L. Naude // Social Psychology of Education. – 2019. – Vol. 22 (5). – P. 1059–1083. DOI 10.1007/s11218-019-09513-6.
9. Classrooms' indoor environmental conditions affecting the academic achievement of students and teachers in higher

- education: A systematic literature review / H. W. Brink, M. G. L. C. Loomans, M. P. Mobach, H. S. M. Kort // *Indoor Air*. – 2021. – Vol. 31 (2). – P. 405–425. DOI 10.1111/ina.12745.
10. Dikmen M. A meta-analysis of effects of computer assisted education on students' academic achievement: A-10-year review of achievement effect / M. Dikmen, M. Tuncer // *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education*. – 2018. – Vol. 9 (1). – P. 97–121. DOI 10.16949/turkbil mat.334733.
11. Dokuka S. How academic achievement spreads: The role of distinct social networks in academic performance diffusion / S. Dokuka, D. Valeeva, M. Yudkevich // *PLoS One*. – 2020. – Vol. 15 (7). DOI 10.1371/journal.pone.0236737.
12. Effects of Digital Learning Skill Training on the Academic Performance of Undergraduates in Science and Mathematics / M. L. Bernacki, L. Vosicka, J. C. Utz, C. B. Warren // *Journal of Educational Psychology*. – 2021. – Vol. 113 (6). – P. 1107–1125. DOI 10.1037/edu0000485.
13. Erdem C. Factors Affecting Grade Point Average of University Students / Cumhuriyet Erdem, İsmail Şentürk, Cem Kaan Arslan // *The Empirical Economics Letters*. – 2007. – Vol. 6 (5). – P. 360–368.
14. Eze S. C. Key Factors Influencing Academic Performance of International Students in UK Universities: A Preliminary Investigation / Sunday C. Eze, Henry Inegbedion // *British Journal of Education*. – 2005. – Vol. 3 (5). – P. 55–68.
15. Harb Nasri. Factors Affecting Business Students' Performance: The Case of Students in the United Arab Emirates / Nasri Harb, Ahmed El-Shaarawi // *Journal of Education for Business*. – 2007. – Vol. 82 (5). – P. 282–290.
16. Hayden L. J. An Analysis of Factors Affecting Mature Age Students' Academic Success in Undergraduate Nursing Programs: A Critical Literature Review / L. J. Hayden, S. Y. Jeong, C. A. Norton // *Int. J. Nurs. Educ. Scholarsh.* – 2016. – Vol. 13 (1). – P. 127–138. DOI 10.1515/ijnes-2015-0086.
17. Jama M. Theoretical Perspectives on Factors Affecting the Academic Performance of Students / M. Jama, M. Mapesela, A. Beylefeld // *South African Journal of Higher Education*. – 2008. – Vol. 5. – P. 992–1005.
18. Keramati M. R. Perceptions of undergraduate students on the effect of cooperative learning on academic achievement / M. R. Keramati, R. M. Gillies // *Journal of Applied Research in Higher Education*. – 2022. – Vol. 14 (1). – P. 440–452. DOI 10.1108/JARHE-07-2020-0239.
19. Kyoshaba M. Factors Affecting Academic Performance of Undergraduate Students at Uganda Christian University / Martha Kyoshaba // *Makerere University*. – 2009.
20. Mohamed A. A. Factors Affecting Student Academic Performance: Case Study from the University of Somalia in Mogadishu Somalia / Ali Abdi Mohamed, Abdulkadir Mohamud Dahie, Abdi Abshir Warsame // *IOSR Journal of Humanities and Social Science*. – 2018. – Vol. 23 (3). – P. 73–80.
21. Moradi F. The prediction of the students' academic underachievement in mathematics using the DEA model: A developing country case study / F. Moradi, P. Amiripour // *European Journal of Contemporary Education*. – 2017. – Vol. 6 (3). DOI 10.13187/ejced.2017.3.432.
22. Negash T. Education in Ethiopia: From crisis to the brink of collapse / T. Negash // *Nordiska Afrikainstitutet*. – 2006. – P. 33.
23. Olani A. Predicting First Year University Students' Academic Success / Aboma Olani // *Electronic Journal of Research in Educational Psychology*. – 2009. – Vol. 7 (3).
24. Petrusevich D. A. The impact of e-learning and social parameters on students' academic performance / D. A. Petrusevich // *Science for Education Today*. – 2020. – Vol. 10 (6). – P. 143–161. – Access mode : <https://www.elibrary.ru/item.asp?id=44478886>. DOI 10.15293/2658-6762.2006.08.
25. Saud W. Success factors at university from students' perspective / Wafa Saud // *Technium Social Sciences Journal*. – 2021. – Vol. 16. – P. 52–61. – Access mode : www.techniumscience.com https://www.researchgate.net/publication/349223588_Success_factors_at_university_from_students_perspective.
26. Talan T. The effect of a flipped classroom on students' achievements, academic engagement and satisfaction levels / T. Talan, S. Gulsecen // *Turkish Online Journal of Distance Education*. – 2019. – Vol. 20 (4). – P. 31–60. DOI 10.17718/tojde.640503.
27. Thawabieh A. M. Factors Affecting University Students' Achievement / Ahmad M. Thawabieh // *Journal of Education, Society and Behavioural Science*. – 2016. – Vol. 14 (4). – P. 1–11.
28. The Factors Influencing Students' Performance at Universiti Teknologi Mara Kedah, Malaysia / Ali Norhidayah, Kamaruzaman Jusoff, Ali Syukriah, Mokhtar Najah // *Management Science and Engineering*. – 2009. – Vol. 3 (4). – P. 81–90.
29. The Role of Social-Emotional and Social Network Factors in the Relationship Between Academic Achievement and Risky Behaviors / M. D. Wong, D. Strom, L. R. Guerrero [et al.] // *Acad. Pediatr.* – 2017. – Vol. 17 (6). – P. 633–641. DOI 10.1016/j.acap.2017.04.009.
30. UNESCO. Report on the development of education in Ethiopia to the UNESCO forty-seven session of the international conference on education. – Geneva, Switzerland, 2004. – Access mode : http://www.ibe.unesco.org/International/ICE47/English/Natreps/reports/ethiopia_scan.pdf.
31. Wagaw T. G. African Higher Education in Collaboration to Respond to Contemporary Development Imperatives' / T. G. Wagaw // *Equity & Excellence in Education*. – 2001. – Vol. 34 (3). – P. 54–55.
32. Why I'm bored in learning? Exploration of students' academic motivation / H. G. Hidajat, F. Hanurawan, T. Chusniyah, H. Rahmawati // *International Journal of Instruction*. – 2020. – Vol. 13 (3). – P. 119–136. DOI 10.29333/iji.2020.1339a.

33. World Bank. Education in Ethiopia: Strengthening the foundation for sustainable progress. – Washington, DC : The World Bank, 2005.

34. Yigermal M. E. The Determinants of Academic Performance of under Graduate Students: In the Case of Arba Minch University Chamo Campus / M. E. Yigermal //

Advances in Sciences and Humanities. – 2017. – Vol. 3 (4). – P. 35–42.

35. Živčić-Bećirević I. Predictors of university students' academic achievement: A prospective study. *Drustvena Istrazivanja / I. Živčić-Bećirević, S. Smojver-Ažić, T. Martinac Dorčić // Journal for General Social Issues. – 2017. – Vol. 26 (4). – P. 457–476. DOI 10.5559/di.26.4.01.*

References

1. Nedohibchenko, Ye. (2017). Akademichna dobrochesnist: skladovi elementy [Academic integrity: constituent elements]. *Teoriia i praktyka intelektualnoi vlasnosti – Theory and practice of intellectual property*, 13-21. Retrieved from: http://www.inprojournal.org/wp-content/uploads/2017/6_2017/3.pdf [in Ukrainian].

2. Lancia, L., Petrucci, C., Giorgi, F., Dante, A., & Cifone, M.G. (2013). Academic success or failure in nursing students: Results of a retrospective observation study. *Nurse Education Today*, 23-28.

3. van Rijsewijk, L.G.M., Oldenburg, B., Snijders, T.A.B., Dijkstra, J.K., & Veenstra, R. (2018). A description of classroom help networks, individual network position, and their associations with academic achievement. *PLoS One*, 13(12). DOI 10.1371/journal.pone.0208173.

4. Ahmmed, Mortuza, & Salim, Zahir Raihan. (2018). Determinants of Academic Performance of Undergraduate Students in Private Universities in Bangladesh: A Case Study. *Global Journal of Human-Social Science*, 18, 11.

5. Alam, Mohammad Manjur, & Alam, Mohammed Sarwar. (2014). Factors Affecting Academic Performance of Undergraduate Students at International Islamic University Chittagong (IIUC), Bangladesh. *Journal of Education and Practice*, 5, 39, 143-154.

6. Alhadabi, A., & Karpinski, A.C. (2020). Grit, self-efficacy, achievement orientation goals, and academic performance in University students. *International Journal of Adolescence and Youth*, 25(1), 519-535. DOI 10.1080/02673843.2019.1679202.

7. Bavani, Shanthi, & Sanjeev, Puvanesvaran. (2015). A Study to Understand Factors Contributing Towards Weak Students' Academic Performances in a Private University in Malaysia." *XIV International Business and Economy Conference*. (pp. 122-124).

8. Burger, A., & Naude, L. (2019). Success in higher education: differences between first- and continuous generation students. *Social Psychology of Education*, 22(5), 1059-1083. DOI 10.1007/s11218-019-09513-6.

9. Brink, H.W., Loomans, M.G.L.C., Mobach, M.P., & Kort, H.S.M. (2021). Classrooms' indoor environmental conditions affecting the academic achievement of students and teachers in higher education: A systematic literature review. *Indoor Air*, 31(2), 405-425. DOI 10.1111/ina.12745.

10. Dikmen, M., & Tuncer, M. (2018). A meta-analysis of effects of computer assisted education on students' academic

achievement: A-10-year review of achievement effect. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education*, 9(1), 97-121. DOI 10.16949/turkbil mat.334733.

11. Dokuka, S., Valeeva, D., & Yudkevich, M. (2020). How academic achievement spreads: The role of distinct social networks in academic performance diffusion. *PLoS One*, 15(7). DOI 10.1371/journal.pone.0236737.

12. Bernacki, M.L., Vosicka, L., Utz, J.C., & Warren, C.B. (2021). Effects of Digital Learning Skill Training on the Academic Performance of Undergraduates in Science and Mathematics. *Journal of Educational Psychology*, 113(6), 1107-1125. DOI 10.1037/edu0000485.

13. Erdem, Cumhur, Şentürk, İsmail, & Arslan, Cem Kaan. (2007). Factors Affecting Grade Point Average of University Students. *The Empirical Economics Letters*, 6, 5, 360-368.

14. Eze, Sunday C., & Inegbedion, Henry. (2015). Key Factors Influencing Academic Performance of International Students in Uk Universities: A Preliminary Investigation. *British Journal of Education*, 3(5), 55-68.

15. Harb, Nasri, & El-Shaarawi, Ahmed. (2007). Factors Affecting Business Students' Performance: The Case of Students in the United Arab Emirates. *Journal of Education for Business*, 82(5), 282-290.

16. Hayden, L.J., Jeong, S.Y., & Norton, C.A. (2016). An Analysis of Factors Affecting Mature Age Students' Academic Success in Undergraduate Nursing Programs: A Critical Literature Review. *Int. J. Nurs. Educ. Scholarsh*, 13(1), 127-138. DOI 10.1515/ijnes-2015-0086.

17. Jama, M., Mapesela, M., & Beylefeld, A. (2008). Theoretical Perspectives on Factors Affecting the Academic Performance of Students. *South African Journal of Higher Education*, 5, 992-1005.

18. Keramati, M.R., & Gillies, R.M. (2022). Perceptions of undergraduate students on the effect of cooperative learning on academic achievement. *Journal of Applied Research in Higher Education*, 14(1), 440-452. DOI 10.1108/JARHE-07-2020-0239.

19. Kyoshaba, Martha (2009). Factors Affecting Academic Performance of Undergraduate Students at Uganda Christian University. Makerere University.

20. Mohamed, Ali Abdi, Dahie, Abdulkadir Mohamud, & Warsame, Abdi Abshir (2018). Factors Affecting Student Academic Performance: Case Study from the University of Somalia in Mogadishu Somalia. *IOSR Journal of Humanities and Social Science*, 23(3), 73-80.

21. Moradi, F., & Amiripour, P. (2017). The prediction of the students' academic underachievement in mathematics using the DEA model: A developing country case study. *European Journal of Contemporary Education*, 6(3). DOI 10.13187/ejced.2017.3.432.
22. Negash, T. (2006). Education in Ethiopia: From crisis to the brink of collapse. *Nordiska Afrikainstitutet*, 33.
23. Olani, Aboma. (2009). Predicting First Year University Students' Academic Success. *Electronic Journal of Research in Educational Psychology*, 7(3).
24. Petrusevich, D.A. (2020). The impact of e-learning and social parameters on students' academic performance. *Science for Education Today*, 10(6), 143-161. Retrieved from: <https://www.elibrary.ru/item.asp?id=44478886>. DOI 10.15293/2658-6762.2006.08.
25. Saud, Wafa. (2021). Success factors at university from students' perspective. *Technium Social Sciences Journal*, 16, 52-61. Retrieved from: www.techniumscience.com https://www.researchgate.net/publication/349223588_Success_factors_at_university_from_students'_perspective.
26. Talan, T., & Gulsecen, S. (2019). The effect of a flipped classroom on students' achievements, academic engagement and satisfaction levels. *Turkish Online Journal of Distance Education*, 20(4), 31-60. DOI 10.17718/tojde.640503.
27. Thawabieh, Ahmad M. (2016). Factors Affecting University Students' Achievement. *Journal of Education, Society and Behavioural Science*, 14(4), 1-11.
28. Norhidayah, Ali, Kamaruzaman, Jusoff, Syukriah, Ali, & Najah, Mokhtar. (2009). The Factors Influencing Students' Performance at Universiti Teknologi Mara Kedah, Malaysia. *Management Science and Engineering*, 3(4), 81-90.
29. Wong, M.D., Strom, D., Guerrero, L.R., Chung, Paul J., Desiree, Lopez, Arellano, Katherine, & Dudovitz, Rebecca N. (2017). The Role of Social-Emotional and Social Network Factors in the Relationship Between Academic Achievement and Risky Behaviors. *Acad. Pediatr*, 17(6), 633-641. DOI 10.1016/j.acap.2017.04.009.
30. UNESCO. (2004). Report on the development of education in Ethiopia to the UNESCO forty-seven session of the international conference on education. Geneva, Switzerland. Retrieved from: http://www.ibe.unesco.org/International/ICE47/English/Natreps/reports/ethiopia_scan.pdf.
31. Wagaw, Teshome G. (2001). African Higher Education in Collaboration to Respond to Contemporary Development Imperatives'. *Equity & Excellence in Education*, 34(3), 54-55.
32. Hidajat, H.G., Hanurawan, F., Chusniyah, T., & Rahmawati, H. (2020). Why i'm bored in learning? Exploration of students' academic motivation. *International Journal of Instruction*, 13(3), 119-136. DOI 10.29333/iji.2020.1339a.
33. World Bank. (2005). Education in Ethiopia: Strengthening the foundation for sustainable progress. Washington, DC: The World Bank.
34. Yigermal, Moges Endalamaw. (2017). The Determinants of Academic Performance of under Graduate Students: In the Case of Arba Minch University Chamo Campus. *Advances in Sciences and Humanities*, 3(4), 35-42.
35. Živčić-Bećirević, I., Smojver-Ažić, S., & Martinac Dorčić, T. (2017). Predictors of university students' academic achievement: A prospective study. *Drustvena Istrazivanja: Journal for General Social Issues*, 26(4), 457-476. DOI 10.5559/di.26.4.01.

Отримано 28.08.2023.
Рекомендовано 18.09.2023.

Електронна адреса для листування: marushchak@tdmu.edu.ua